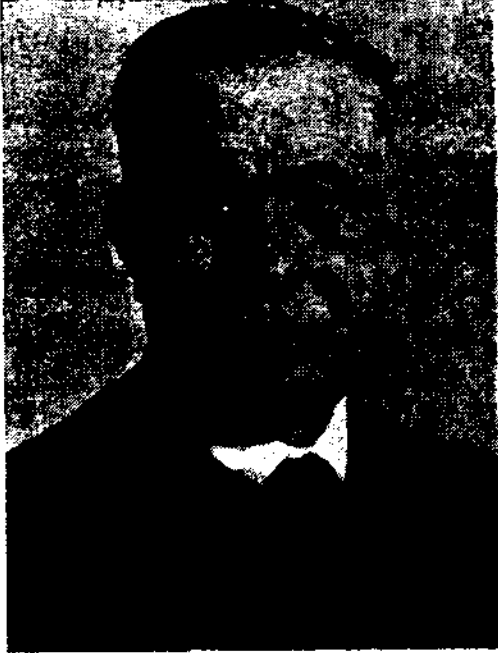

LENGÜİSTİK-ETİMOLOJİ KOMİSYONU TUTULGASI

Başkan : YUSUF ZİYA ÖZER

BİRİNCİ TOPLANTI

Dördüncü Türk Dil Kurultayı birinci genel toplantısında Lengüistik - Etimoloji Komisyonuna seçilen üyelerin çoğunluğu aynı gün (10 Ağustos 1942) saat 16'da Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesinde toplanarak:

Başkanlığa: Prof. Yusuf Ziya Özer'i, Raporculuğa: Bay İsmail Hami Danişmend'i, Yazmanlığa: Bay A. Dilâçar'ı seçti. İncelenmek üzere Komisyona şu eserler havale edilmişti:

1. B. Fuat Köseraif: «Türkçemiz Bükünlü müdür?»
2. B. Dr. Saim Ali Dilemre: «Ulusal Eskilikler Tarihi ve Türkçe»
3. B. Ahmet Cevat Emre: «Sur la

Formation du Langage»; «Eski Türk Yazısının Menşei»; «Türkçenin Yapılışı».

İlk olarak B. Fuat Köseraif tezini okudu. Bunda; birçok delil ve misaller gösterilmek suretiyle, Türkçenin bükünlü dillerden olduğu sonucuna varılıyordu. Tez okunduktan sonra esas meselenin konuşulması öbür toplantıya bırakılarak ikinci derecedeki noktaların görüşülmesine geçildi.

Caferoğlu (Dr. Ahmet — İstanbul Edebiyat Fakültesi Profesörlerinden). — 1. Misaller Türk dilinin kökünden mi, yoksa Osmanlıcadan mı alınmıştır? *Tuzla* kelimesi başka lehçelerde yoktur; *tuzlak*'tır. *Ağaç*'ın eski şekli *v*'dir. Usul eskiden yeniye doğru olmalıydı. 2. Eski Almanca ile Eski Türkçe karşılaştırılmalıydı. 3. *Öbürü* bükün değildir. Meselâ, Konya ağzında farklıdır. 4. *Aşağı inmek* sözü yanlıştır; sadece *inmek* kâfidir. 5. Halk edebiyatı ve çocuk dilinden misaller gösterilmiş; bunlarda bükün aramak doğru olmaz. 6. *Aydınlık*, ay + dın + lık şeklinde tahlil edilmiş; renk mânasına alınan *dın*'lı başka misal var mı? Ve aydın, başka lehçelerde bulunur mu? 7. Misallerin daha temizlenmesi lâzımdır.

Onat (Naim — Konya Saylavı, Türk Dil Kurumu Kolbaşılarından). — *Ağaç*'ın eski şeklini bulmak pek de kolay değildir. Yakut'ta ve Karagas lehçesinde farklıdır; Yakutçada *mas*, Karagasçada *maş*'tır. Esasında «yaş» mefhumunu ifade eder; eski şekli ihtimal ki *siğ* idi; *siğ*e Yakutçada söğüt ağacı'dır, Arapçası *seçer*'dir.

Danışment (İsmail Hami — Muharrir). — 1. Préfixation'a dair bazı mesai vardır: Bu sahada çalışmış olan Jean Deny, Cevat Emre ve başkalarından bahsedilmeliydi. 2. Almanca Sanskrit'çeden alınmıştır tâbiri doğru değildir; bunlar müşterek bir anadan yani Hint-Avrupa ana dilinden gelmişlerdir. 3. *Güneş*'in aslı *kü*-değil, Sumercede bile «parlak» mânasına bir *gun* şekli vardır; -n fonemi tâ eskiden mevcuttur. 4. Fonem'in lengüistikte muayyen bir tarifi vardır, münhasıran tek ses mânasına gelir, yazıyla ilgili değildir, bu tarifin haricine çıkılamaz: 5. Samî-Hamî zümresi karışık bir ırk değildir. Irk değil, lisan zümresidir. 6. Etüt kullandığımız lisanla yazılmış değildir. Şahsi kelimeler kullanılmıştır, meselâ *konu* yerine *konaç* denmiştir.

- Özdem (Dr. Ragıp — İstanbul Edebiyat Fakültesi Profesörlerinden). — 1. Sekiz sayfalık bir glossoloji bahsi vardır; or-
talarda da geçiyor. Bunlar asıl mevzuu uzağa götürür;
kısaltılmalı. Malûm şeylerin izahı da var. Niçin glossolo-
jiye sapılmış da lengüistik sahasında kalınmamış? 2.
Yerleşmemiş kelimeler kullanılabilir; bu noktada İ. H.
Danışmend'e iştirak etmiyorum. Macarlar kullanmışlar-
dır. Bunların yanına izahlar verilmeli. Dose'u biraz faz-
la kaçmıştır.
- Taymas (Aptullah — Hariciye Vekâleti Mütercimlerinden). — 1.
Eğer «Tatarca» dan maksadınız «Kazanca» ise, *ürçün*
Tatarca değildir. *Tatarca* tâbiri de gayet elâstikî ve müp-
hem bir tâbirdir; «Sibiryâ Tatarları, Kazan Tatarları, Kı-
rım Tatarları» v. s. gibi tâbirler vardır; Ruslar Azerî Türk-
lerine bile «Tatar» derler. Burada sizin maksadınız han-
gi «Tatarca» dır? Bunu daha vazıh, daha muayyen bir
ifadeyle söylemeli. 2. *Bike*'de tenis edatı yoktur. *Bey* ke-
limesinin muhtelif şekilleri var: *bi*, *bik* v. s. *Bike* şöyle te-
şekkül etmiştir: *bi+eke*, yani *bey+kadın*. 3. (Caferoğlu'-
na cevaben) *aydın*, Kâşgari'de var.
- Danışment. — (Özdem'e cevap) Lisan yapmak hakkı ferde verilmiş de-
ğildir. Lisanda ferdî hürriyet mutlak değildir.
- Dilemre (Dr. Saim Ali — Rize Saylavı). — Lisanda icada doğru gi-
dilir. Meşhur Campe Almancada bu tabiatta bir lûgat ki-
tabi bile yapmıştır. Danışment diyor ki, lûgat yapılınsın,
fakat böyle bir ilmî etütte kullanılmasın. Doğrudur.
Yeni tâbirlerle asıl muvzuu yaralamamalı ve etüdü tâli
noktalarla fazla yüklememeli; bunları kısaltmalı.
- Köseraif (Fuat — Türk Dil Kurumu Kolbaşılarından). — 1. Es-
ki Türkçe - Eski Almanca karşılaştırılması iktidarımın
fevkindedir. Ben umumî Türkçe hakkında bir etüt yaz-
madım; sadece bugünkü Türkçeyi bugünkü Almanca ile
karşılaştırdım. 2. *Ağaç* bahsinde, ben sadece -ç'nin ayrıl-
maz bir ek olduğunu göstermek istedim; kelimenin kökü
ne olursa olsun. 3. *Kün* bahsinde, -n eğer bizde ek ise Su-
mercede de ekti; başka bir lehçede *koyaş*'tır. Ben bugün-
kü dilden bahsediyorum. 4. Fonem bahsinde, *fonem*'i mâ-
nası olan veya olmıyan bir ses takımı yani ses işareti mâ-

nasına kullandım. 5. Samî-Hamî'leri ben sadece zümre, topluluk olarak aldım. 6. Almanca - Sanskritçe meselesine gelince, Hint-Avrupa dilleri hakkında eser yazmadım ki, bu farkları bütün incelikleriyle gözeteyim. 7. Ben öteden beri yeni Türkçe kelime yapar ve ortaya atarım: icbar yok. Bu kusurumu affetsinler. *Konu-konaç*'a gelince, *Konu* (*k*) misafir demektir; iltibastan kaçınmak için «mevzu» karşılığı olarak *konaç* dedim.

Onat. — Dil Kurumu *konu* kullanıyor; şahsi kanaatlerini feda etsinler.

Taymas. — 1. Dil Kurumu *ödev* kullanmaktadır; burada *yumuş* denmiş. 2. *Ürçün* hangi Tatarcadan alınmış?

Köseraif. — Dilimden kaçtı; Tatarca değil, Şimal ve Garp Türkçelerinden diyecektim. «Tatar» tâbirinin o Türkler hakkında kullanılması taraftarı asla değilim; hattâ kınarım. Üremek «çıkmaq» demektir. *Ürçüme* «tenasül» dür. Almanca *Geschlecht*, Fransızca *sexe* kelimesinin gramer terimlerimiz arasında ne Arapça ne de Türkçe tam bir karşılığı vardır. Vakıa *cins* denilmiş amma bunun Türkçesi *soy*'dur; erkeklik dişilik mefhumlarını açıkça belirtmez. Ondan dolayı *ürçüme*'ten *sexe* mânasına gelmek üzere *ürçün* sözünü yakıştırdım.

Başkan. — Saat 19'u 10 geçiyor. Yarın sabah saat 10'da devam etmek üzere bugünkü konuşmalara son veriyorum.

İKİNCİ TOPLANTI

11 Ağustos 1942 Salı, saat 10

Başkan. — Dün, B. Fuat Köseraif'in tezini incelerken, ikinci derecedeki noktaları görüşmüştük. Bugün esas meseleyi konuşacağız.

Emre (Ahmet Cevat — Türk Dil Kurumu Kolbaşlarından). — Şimdiye kadar bizde yapılmış olan irdemler hep bir takım benzeyişler üzerine dayanmıştır; bu gibi tezler ve eserler çoktur; fakat bunlarla Batı bilginlerine bilimsel bir kanaat veremedik. Onlar bilimsel gerçeklere erişebilmek için mukayeseli gramerin zaruri olduğunu söylemişlerdir. Bunun haricinde yapılan etütlerden ancak ihtimal çevresi içinde kalan gerçekler elde edilir; bilimsel ger-

çek için mukayeseli gramere ihtiyaç vardır. Batı bilgileri Türk lehçelerinin ancak monografilerini yapmışlar, fakat cümlesinin sentezi demek olan mukayeseli grameri yapamamışlardır. Üçüncü Dil Kurultayı'ndan sonra Dil Kurumu bu yolda yürüdü ve dilimizin mukayeseli gramerine başlamış bulunuyor; deneme olarak zamirler ve cemi eki hakkında iki etüt Belletenimizde çıkmıştır. Şimdi de Türkçenin yapılış prensipleri üzerine küçük bir risale komisyona ve bütün Kurultay'a sunulmuştur. On da Türkçenin vasıfları mukayeseli metotla araştırılmıştır. «Grammaire comparée» nin ehemmiyeti hakkında bu lengüistik toplantısında söz söylemek zaittir. Flexion meselesi gramer komisyonunda da görüşüldü; Cevat Emre vadetmişti, flexion'un iç flexion olduğunu ispat edecekti. Asıl flexion gramer kategorisi değişikliği yapan flexion'dur. F. Köseraif'in de itiraf ettiği veçhile, Türkçede böyle bir hâdisе yoktur.

Özdem. —

Emre. —

Komisyona sunulan «Türkçenin Yapılışı» broşüründe bu bahisler incelenmiş ve her iki dil ailesinde müşterek olan vasıflar meydana konmuştur. Dilimiz *agglutinant* mıdır, *flexionnel* midir? Türkçenin gelişmesinde agglutination büyük bir rol oynamış olabilir, Hint-Avrupa dillerinde aynı hâdiseler aynı rolü oynamıştır. Jespersen bunları çok güzel göstermiştir. Türkçenin yapılışında da bu bahisler vardır. Dillerin agglutinant ve flexionnel diye iki sınıfa ayrılması artık bilimsel önemini yitmiştir. Avrupada bırakılmıştır, biz de terketmeliyiz. Dillerin oluşum vasıfları aranır ve bunlar «Türkçenin Yapılışı» nda vardır. Bu karşılaştırma işini görürken Brugmann'ın metodunu ele aldık. Ona ve başkalarına göre flexion'un esası fonetiktir; Humboldt bile dilde «absichtlich» bir şey yoktur demişti. Alternance vocalique'leri = sesli nöbetleşmesi denilen fonetik olguları tetkik ettik. Lehçeler arasındaki vokal değişmelerini dahi alternance vocalique sayarlar; Brugmann'da bu cihetleri sarahatle bulursunuz; sayfaları gösterilmiştir. Türkçede alternance vocalique'lerin her türlü sü vardır. Türk dilleriyle Hint-Avrupa dilleri arasında uçurum yoktur; esashi müşterek oluşum vasıfları vardır.

Danişment. — Esas mesele bu değildir. Yalnız alternance vocalique kâfi değildir. Semantik meselesi de vardır. Türkçe flexionnel midir?

Emre. — Bizdeki alternance vocalique'ler sadece fonetik değildir; onlarda semantik değerler de mündemiçtir, *el* : *elig* gibi. Taranç - Hamî grupu alternance vocalique'leri tasrife tatbik eder. *at* : *eti*, *ata* : *atesi* gibi. Yakutçada dahi bol bol sesli nöbetleşmeleri, hem de tasrifte olmak üzere vardır: *sie-* : *sîr* gibi. «Türkçenin Yapılışı» nda bu hâdiselere dair bol bol misaller vardır. Okuyup incelemenizi rica ediyorum.

Özdem. — Cevat Emre'nin kitabını henüz okuyamadım. Zaten mevzuumuz bu değildir. Bu meseleyi kapıyalım.

Caferoğlu. — Almancada *nehme-nahm* gibi misallerden bükünü anhyorum. Türkçeden getirilen misallerden bükünü anhyamadım. Acaba bükün kökte midir? Tabii kökte olacak; fakat bizde bükülür mü; harmonik devam eder mi? Lehçeler arasındaki vokal değişimi bükün değildir.

Köseraif. — Bükünün sırrını bugüne kadar kimse tastamam çözüp anlatamamış olduğu için ben bunun izahını başka yoldan yaptım, yani eskiden vokallerin bulanık oluşu nazariyesiyle. Flexion'da gramer vazifesi asli değil, muhhardır.

Caferoğlu. — Misaller niçin sadece Almancadan alınmıştır? Meselâ, Slavcada bükün yoktur. Müşterek bir nokta değildir. Mukayeseli gramer böyle yapılmaz.

Köseraif. — Teşekkür ederim. İlâve ederiz.

Dilemre. — Fuat Köseraif sadece Türkçede flexion var mıdır, yok mudur meselesini değil, bunun niçin'ini araştırmıştır. Flexion Hindavrupa-Türkçe akrabalığı için yegâne esas değildir; çünkü meselâ, Slavcada da yokmuş. Türkçede flexion'un çekirdeği vardır. Fuat Köseraif flexion'u psikolojik bir hâdisе olarak izah ediyor; vokal oyunu kabîlinden. Bunu reddedemeyiz. Meinhof da böyle olduğunu kabul ediyor, fakat Fuat Köseraif «Meinhof'ta yoktur» demiştir.

Özdem. — Tasrifilik bir melezleşme eseridir. Bunu Altay ve Samî-Hamî dillerini karşılaştırırken anladım. Meselâ, birçok

Türkçe ekli kelimeler Arapçaya mücerret kelime olarak girmiştir. Flexion marazi bir haldir.

Köseraif. — Tezimi teyid etmiş oluyor. Türk kelime örneklerinin Arapçadaki bapları teşkil etmiş olması tezimi teyid eder.

Danişment. — 1. Bir dil flexionnel midir, değil midir meselesi antropolojideki renk meselesine benzer; bu tasnif eskimiş, kıymeti kalmamıştır. 2. Infixation'la flexion Fuat Köseraif'in tezinde birbirine karışmıştır. Infixation'la tasrif ispat edilemez. *Ik'tan çıkar/ınçkır* çıkmışsa, *ç/n* sadece bir infixe'tir.

Köseraif. — Ben infixation'dan bahsetmedim. Ben sadece kök dahilinde vokalin veya konsonun değişiminden bahsettim. Flexion esasına göre yapılan tasnif henüz câridir. Daha iyi bir sistem aranmaktadır.

Caferoğlu. — Mevzu anlaşıldı. Bizden istenilen nedir?

Başkan. — Flexion, diller ailesinde bir üstünlük temin etmez. Bu tasnif eskimiş olmakla beraber, Hindavrupa-Türk akrabalığına bir şey ilâve etmez. Tezi takdir ederiz.

Dilemre. — Tezin dili değişmeli midir?

Caferoğlu. — Bu, tahrir heyetine ait bir meseledir.

Özdem. — Kullanılan yeni kelimelerin çoğu terimdir ve terim komisyonlarının kararına bağlanmalıdır. Üzerinde çok çalışılmış bir tezdır; şayanı takdir ve teşekkürdür.

Başkan. — Saat 12'yi 15 geçiyor. Öğleden sonra Dr. Saim Ali Dilemre'nin eseri görüşülecektir.

ÜÇÜNCÜ TOPLANTI

11 Ağustos 1942 Salı, saat 15

Dr. Saim Ali Dilemre eserini okuduktan sonra münakaşasına geçildi.

Özdem. — Lengüist olmıyan dinleyiciler için mukayeseler usanç verir. Hint-Avrupa ve Türk dilleri arasında muhtelif arkadaşlar tarafından yaklaşırmalar yapılmıştır. Bunları bir komisyon tevhidetmelidir, fakat şimdi buna imkân yoktur. Bazı yerlerde «Turan dilleri» tâbiri geçiyor, fakat misaller münhasıran Türkçedendir; düzeltilmeli, Moğolcadan da misaller ilâve edilmeli. Moğolcayı atlarsak Türkçeyi Hint - Avrupa dilleriyle karşılaştırmak makul

olmayacaktır. Meselâ, Saim Ali Dilemre'nin hilâfına olarak, *yol* kelimesinin Moğolcası *yabudal*'dır ve eski şeklin bu olduğu emsaline göre zannedilebilir.

Başkan. — Bu doğru bir usul olamaz. Kelimeler eskiden daha basitti; mudil şekiller sonradan çıktı

Özdem. — Bu, sadece dil değil, dil felsefesi meselesidir. Bu itibarla tam dil ilmi çerçevesine giremez.

Tör (Vedat Nedim — Ankara Radyosu müdürü). — Bazı pratik temennilerim vardır; kelime teşkili bakımından. *Anti-*, *yanti-* prefiksleriyle kelime yapabilecek miyiz? *Pre-*, *con-* prefiksleri ne olacak?

Başkan. — Arzu buyurduğunuz şeyler komisyonun vazifesi haricindedir.

Arat (Dr. Reşit Rahmeti — İstanbul Edebiyat Fakültesi profesörlerinden). — Yapılan etütlerin hemen hemen hepsi Türkçeyi Hind-Avrupa dilleriyle mukayese etmektedir. Halbuki bundan evvel Türkçeyi kendi dahilinde tetkik etmeliyiz. Her iki dil ailesinin 2000 senelik bir tarihi vardır. 2000 sene evvelki o vaziyet mukayese edilmelidir. Benzeyişler birliğe değil, temas ve istiareye raci olabilir.

Başkan. — Akınlar Avrupadan Asyaya değil, Asyadan Avrupaya olmuştur.

Arat. — Tez bu noktayı tasrih etmelidir. Türkçe *dış* ile Lâtince'nin *dis* prefiksi karşılaştırılmıştır. Halbuki Türkçe kelimenin eski şekli *taş* idi.

Başkan. — Bu ispat edilemez. Belki *tış* idi; garpta *dış* olmuştur.

Arat. — *Abakı* (*ab-akı*), *abdıramak* (*ab-dıramak*) ne demek olur? *Saymak* kelimesinde esas *sa*'dır, -y yardımcı bir fonemdir. Hind-Avrupa dillerindeki *sam-* ile nasıl karşılaştırılabilir? *As* kelimesi bir yerde öz, başka bir yerde *er* ile karşılaştırıldı; bu hususta bir kanun var mıdır?

Caferoğlu. — «Türkçenin hakikî tarihi ancak Hint - Avrupa dilleriyle karşılaştırmakla olur» denmiş. Şiddetle itiraz ederim. Hint - Avrupa dillerine ihtiyaç yoktur. Tashihini rica ederim. Metodunuz, 19'uncu asırda Turani diller üzerinde çalışmaların metodudur. Türkçe yarı medeni, iptidai

diller arasına sokulmuştur. İştikak, yani haricî benzerlik meselesine de iştirak edemeyeceğim.

Danışment. — 1. Ahmet Caferoğlu'nun teessürüne iştirak ediyorum; evet, «Türk dilinin hakikî tarihini ancak Hind-Avrupa grubuyla karşılaştırmak yoluyla yapabiliriz» denmiş. Fakat, hiçbir dil müstakil ve tecridedilmiş olmadığı için, diğer gruplarla mukayeseye ihtiyaç vardır. İfade değiştirilmelidir. İptidai dillerle mukayese meselesi hakkında Caferoğlu'nun fikri doğru değildir. İlim böyle bir tahdit tanımaz. 2. Türk lehçelerinin mukayeseli gramerinin tamamlanmasını beklemek ve ondan sonra Hind-Avrupa dilleriyle karşılaştırmaya başlamak fikri kabili tatbik değildir. Türk dili -Litvan dili gibi- muhafazakâr bir dil olduğu için, eski şekli esas itibariyle muhafaza etmiştir; mukayese için meselâ Orhun lehçesini alabiliriz. 3. Morfemler mukayesesi dil akrabalığı için kâfi değildir; gramer, fonetik, etimoloji esasları da aranmalıdır. 4. Tezde geçen bazı noktalar var ki, zaten bundan evvel temas edilmiştir. Bunlar yenilik sayılmaz: 5. *Altmış*, *yetmiş*'i *al-tmış*, *ye-tmiş* şeklinde bölüyorlar. Bunun ispatı lâzımgelir. 6. İcabeden tadillerden sonra, bu tezin Dil Kurumu «Belleten» inde çıkması münasip olabilir.

Köseraif. — Bütün bu sözler, tezin tenkidi değildir. Bunu yapmak için misalleri teker teker tetkik etmeli. Meselâ, *daş*, *dış* meselesi: Kökler bir isim, sıfat ve fiil olarak yapılmış sözler değildir. Bunlar tesvirî sözlerdir. Esası aramak için en iptidai fikri ve hangi seslerin hangi seslere değişebileceğini tesbit etmek lâzımdır. *Daş* veya *taş* en eski şekildir; bunu *taşmak* sözünde görüyoruz; *dış* (Fransızca *dent*) de «taşmış» demektir. Mukayese bahsine gelince, Türkçeyi Afrika dilleriyle dahi mukayese edebiliriz; medeni olsun olmasın, her dil mukayeseye girer. Dil mukayesesinde morfemler de nazarı itibara alınmalıdır.

Dilemre. — Garpla Türkçenin alâkası daha çoktur; Moğolca ile mukayese zaruri değildir. Bizim, Araplarla ve Farşlılarla da «parenté culturelle» imiz vardır. Afrika dillerine gelince, yazdığım hâdiselerin ancak Evrazyanın bir kısmında olduğunu göstermek için ben Afrika dillerini de muka-

yeseye kattım. Avrupalılar, meselâ Hitit dilini Çerkesçe ile mukayese ediyorlar. Akrabalık bahsinde, morfemler yani ekler çok mutabakat gösterirse akrabalığa bir delil olur.

Danişment. — Tekrar ediyorum, morfemler mukayesesi dil akrabalığı için kâfi değildir.

Dilemre. — Devam ediyorum; *ab-dıramak* sözündeki *-dıramak* unsuru bir Lallwort veya bir onomatopée'dir; *ab-akı* sözünde ise *akı* unsuru ismi alet ekidir.

Onat. — Eskiden diğer dillerle Türkçede müşterek olan unsurlar, Türkçede müstaar zannedilirdi. Şimdi bunların bizden müstaar olduğunu gösteriyoruz; bu ilmî bir şekilde, Yakut ve Çuvaş lehçelerini dahi tetkik etmek suretiyle yapılmaktadır. Türkçenin birçok morfemlerini aynen ve müstaar olarak Arapçada buluyoruz; misaller pek çoktur. Bunu etnik karabete götürmek doğru değildir.

Başkan. — Etnik menşe birliği de olabilir.

Dilemre. — Devam ediyorum; Türkçede sayı eki *-tmaş* Hint-Avrupadaki *-kmt* ile mukayese edilebilir, meselâ bu *-kmt*, *şaştem* dahi oluyor. *-muş* ise décimal ekidir.

Başkan. — «Arier und Turanier» adlı eserimde sayılar ve morfemler hakkında karşılaştırmalar vardır.

Danişment. — Bu tezi bir karara bağlamak lâzım. Tashihler ve tadiller yapıldıktan sonra Kurum'un «Belleten» inde basılabilir.

Başkan. — Bu teklifi reye koyuyorum. Kabul edildi.

Arat. — Temennilerim vardı, muhtelif devirlere ait Türk metinlerinin neşri ve bunlara dair gramer etütleri hakkında.

Başkan. — Bunları da ilâve ederiz, temenni şeklinde.

Danişment. — Cevat Emre'nin «Eski Türk Yazısı» aldı eseri için de rapor istenmektedir.

Caferoğlu. — Eser okunmadan mütalâa beyan edilemez. Hem bu eser hakkında eski raporlar mevcuttur. Bibliyografyaya da ihtiyaç vardır.

Özdem. — Dördüncü Kurultay bizden Türk dilinin bünyesi hakkında bir karar bekler, meselâ préfixe'ler hakkında.

Başkan. — Hint-Avrupa dillerine benzetmek telâkkisi doğru değildir. Biz dil için istikamet, direktif de veremeyiz. Ancak,

bize havale edilmiş tezleri tetkik etmekle mükellefiz. Gramer ve Lûgat komisyonları da vardır, bu mevzularla onlar da ilgilidir.

Danişment. — Bize düşen vazifeyi yapalım ve bir temenni izhar edelim; meselâ Etimoloji bakımından dilimizin bünyesi préfixe'e müsait midir? Değil midir? Bu hususta bir fikir beyan edebiliriz.

Başkan. — Heyete böyle bir salâhiyet verilmemiştir.

Tör. — Préfixe'le kelime yapmak bu dilin bünyesiyle alâkadar mıdır? (*Evet sesleri.*) Öyleyse, *arsı-ulusal* sözü doğru mudur? Dilin bünyesi hakkında fikirler tebellür etmeden lûgat ve terim yapılamaz.

Danişment. — İştirak ediyorum. Mademki burası Lengüstik-Etimoloji Komisyonudur, temennide bulunabiliriz.

Başkan. — Temenni izhar edilebilir.

Tör. — Bu mesele halledilmeden, anarşiden kurtulabilir miyiz?

Başkan. — Böyle iki gün içinde bu mesele halledilemez. Saat 19'u 15 geçiyor. Genel Heyete sunulacak raporu görüşmek üzere, yarın saat 11'de toplanalım.

DÖRDÜNCÜ TOPLANTI

12 Ağustos 1942 Çarşamba, saat 11

Raporcu İ. H. Danişment, Genel Heyete sunulacak raporu okudu. Üzerinde ufak değişiklikler yapıldıktan sonra reye konularak kabul edildi. Başkan, üyelere teşekkür ederek, saat 12.30'da Komisyonun çalışmalarına son verdi.